

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації СТАРИНСЬКОЇ Олени Віталіївни на тему: «Психологічні основи розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти» поданої на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук за спеціальністю 19.00.07- педагогічна та вікова психологія

Дисертація СТАРИНСЬКОЇ Олени Віталіївни «Психологічні основи розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти» (спеціальність 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія) є цілісною, завершеною науковою працею.

Актуальність теми дослідження. Актуальність обраної теми зумовлена тим, що інтеграція України до Європейського соціокультурного й економічного простору актуалізувала питання підготовки конкурентоспроможних фахівців нового типу з розвиненим соціальним інтелектом, що підтверджено в положеннях Закону України «Про вищу освіту». Міністерством освіти і науки України одним із пріоритетних завдань вищої школи декларує формуванні soft skills, запорукою яких є соціальний інтелект особистості.

Попри наявні напрацювання іноземних і українських психологів щодо проблеми розвитку соціального інтелекту особистості недостатньо вивченими залишаються питання психологічних засад розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти, як із особливими освітніми потребами, так і здобувачів вищої освіти з нормотиповим розвитком. Отже, потреба вирішення нагальних завдань державного рівня підвищила значущість теоретичних й емпіричних досліджень соціального інтелекту українських здобувачів вищої освіти для психологічної науки і педагогічної практики, що і зумовлює актуальність теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими планами, програмами, темами. Дисертацію виконано відповідно до комплексної теми кафедри прикладної психології та логопедії Бердянського державного педагогічного університету «Інновації в підготовці майбутніх фахівців до психолого-педагогічної діяльності в спеціальній та інклюзивній освіті» (Державний реєстраційний номер: 0122U200328) та в рамках проєкту Національного фонду досліджень України 2022.01/0010 «Дизайн інклюзивного освітнього середовища закладу вищої освіти», який реалізовувався Бердянським державним педагогічним університетом за конкурсом «Наука для відбудови України у воєнний та повоєнний періоди». Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Бердянського державного педагогічного університету (протокол №2 від 07 вересня 2023 року).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

Уперше:

- *теоретично й емпірично досліджено* особливості соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами та здобувачів вищої освіти з нормотиповим розвитком;

- *обґрунтовано* науковий підхід і сконструйовано теоретичну модель розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти;

- емпірично досліджено результативність соціального інтелекту в здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами та здобувачів вищої освіти з нормотиповим розвитком, що засвідчувалося рівнями соціально-психологічної адаптивності й дезадаптивності;

- емпірично визначено чинники (соціальні й психологічні) та механізми (психологічні) розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами та здобувачів вищої освіти з нормотиповим розвитком;

- розроблено ефективний психологічний супровід розвитку соціального інтелекту в здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами і нормотиповим розвитком.

Уточнено:

- розуміння психологічної сутності поняття «соціальний інтелект»;

- розуміння зіставлення психологічної сутності понять «соціальний інтелект» та «емоційний інтелект»;

- розуміння соціальних і психологічних чинників розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами і нормотиповим розвитком;

- розуміння психологічних механізмів розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами і нормотиповим розвитком.

Подальшого розвитку набули:

- уявлення про психологічні особливості розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами і нормотиповим розвитком;

- змістові й процесуальні аспекти психологічного супроводу розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами і нормотиповим розвитком.

Теоретичне значення роботи полягає в обґрунтуванні наукового підходу і розробці теоретичної моделі розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що їх можна використовувати у закладах вищої освіти під час викладання освітніх компонент «Вікова психологія», «Педагогічна психологія», «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Психологія особистості», «Експериментальна психологія», «Психодіагностика», а також для концептуального доповнення змісту освітніх програм цих компонент.

Отримані теоретичні та емпіричні висновки щодо розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами і нормотиповим розвитком можуть застосовуватися, як науковцями, так і психологами для розробки відповідних психолого-педагогічних рекомендацій та тренінгових і психокорекційних програм.

Результати дослідження було **впроваджено** в освітній процес закладів вищої освіти: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (довідка про впровадження № 12/23 від 15.03.2023 р.); заклад вищої освіти «Відкритий Міжнародний університет розвитку людини «Україна» (довідка про впровадження 10.03.2023 р.); Бердянський державний педагогічний

університет (довідка про впровадження № 57-01/698 від 23.10.2024 р.); Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (довідка про впровадження № 01-22/431 від 23.04.2025 р.); Національний університет «Запорізька політехніка» (довідка про впровадження № 37/62/2233 від 03.06.2025 р.); Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (довідка про впровадження № 727 від 06.06.2025 р.); Рівненський державний гуманітарний університет (довідка про впровадження № 01-12/58 від 02.06.2025 р.).

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення та результати проведеного дослідження були представлені та обговорені на наукових і науково-практичних конференціях та інтернет-конференціях, зокрема:

Міжнародних: I Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні тенденції та концептуальні шляхи розвитку освіти і педагогіки» (27 листопада 2020 р., м. Київ); XXI Міжнародна науково-практична конференція «Інклюзивне освітнє середовище : проблеми, перспективи та кращі практики» (24-25 листопада 2021 р., м. Київ); VIII Міжнародна науково-практична конференція «Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі» (23 листопада 2022 р., м. Суми); XI International Scientific and Practical Conference “Methodological and attitudinal principles of classical science” (March 13–14, 2023. Stockholm); Міжнародна науково-практична конференція «Соціальні та культурні Європейські студії: соціальні інновації для України» (26 квітня 2023 р., м. Київ); International Conference “Recent Advances in Science” (May 3-4, 2023, Prague); Міжнародна науково-практична конференція «Освіта та наука крізь виклики сьогодення» (17-19 травня 2023 року, м. Запоріжжя, онлайн); VII Міжнародна науково-практична конференція «Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму» (19-20 травня 2023 р., м. Кам'янець-Подільський); 4th prof. Scientific conference named after A. Seiliaus. Challenges of management science and studies. (November 17, 2023, Klaipėda); Ювілейна XX Міжнародна науково-практична конференція «Методологія сучасних наукових досліджень» (22-23 лютого 2024 р., м. Харків); VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку» (24-25 квітня 2024 р. м. Запоріжжя); VI International Conference on European Dimensions of Sustainable Development (May 15-17, 2024, Kyiv); VIII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку» (23-24 квітня 2025 р. м. Запоріжжя);

Всеукраїнських: Всеукраїнська науково-практична конференція «Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти» (21 лютого 2023 р., м. Харків); Всеукраїнська науково-практична конференція «Інтеграція науки і практики в умовах модернізації спеціальної освіти України» (23-24 березня 2023 р., м. Івано-Франківськ); III Всеукраїнська міждисциплінарна науково-практична конференція з міжнародною участю «Інклюзивна освіта : ідея, стратегія, результат» (23-24 квітня 2023 р., м. Тернопіль, онлайн); V

Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Соціально-освітні доміанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти» (25-26 жовтня 2023 р., м. Запоріжжя); II Всеукраїнська науково-практична конференція (із міжнародною участю) «Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти» (09-10 квітня 2024 р., м. Харків); Всеукраїнська науково-практична конференція «Педагогіка і психологія в структурі університетської освіти України: історія, сьогодення, інноватика» (30 травня 2024 р., м. Херсон); Всеукраїнська науково-практична конференція «Становлення особистості в умовах сучасного розвитку суспільства: психолого-педагогічний, корекційно-реабілітаційний, соціальний і медичний аспекти» (24 травня 2024 р., м. Полтава).

Кандидатську дисертацію за темою «Розвиток інтелектуальної ініціативності першокласників в процесі спільної учбової діяльності» зі спеціальності 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія», котру було захищено в спеціалізованій вченій раді Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (2008 р.). Положення і висновки кандидатської дисертації у докторській дисертації не використовувалися.

Наукові праці, які відображають результати дисертації. За матеріалами дисертаційного дослідження опубліковано 47 наукових праць. Серед них: наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації – 22 (1 монографія; 1 розділ монографії; 16 статей у наукових фахових виданнях України; 4 статті у закордонних наукометричних виданнях, що індексуються в Scopus і Web of Science; 1 стаття у зарубіжному періодичному фаховому виданні іншої держави, що входить до Європейського Союзу); публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації – 21; публікації, в яких додатково розкрито матеріали дисертації – 4.

Список опублікованих праць за темою дисертації:

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Монографії

1. Старинська О. В. Психологія соціального інтелекту здобувачів вищої освіти : монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2024. 342 с.

2. Старинська О. В., Співак Л. М., Ревуцька О. В. Розвиток соціального та емоційного інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі. *Інклюзивний соціоосвітній простір : порівняльна характеристика європейського та українського досвіду : монографія* за ред. проф. О. П. Демченко. Вінниця : ТВОРИ, 2023. С. 380–412. <https://doi.org/10.31652/972-617-552-437-4-2023-0-380-411>

Статті, опубліковані у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus:

3. Ulunova H., Spivak L., Starynska O. Language in Professional Communication and National Identity of Ukrainian Civil Servants-Bilinguals. *Journal of Language, Identity & Education*. 2025. Vol. 24. Issue 1. P. 179–193. <https://doi.org/10.1080/15348458.2022.2091570> (Scopus)

4. Ulunova H., Spivak L., Starynska O., Nickolaenko S. Forms of Address Used by Ukrainian Bilingual Civil Servants in Professional Communication. *Die Welt der*

Slaven : Internationale Halbjahresschrift für Slavistik. 2024. Vol. 69 (1). P. 1–17.
<https://doi.org/10.13173/WS.69.1.001> (Scopus)

5. Starynska O. Gender Characteristics of Reflection in Higher Education Students in Relation to Social Intelligence. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*. 2024. Vol. 16 (3). P. 119–129.
<https://doi.org/10.18662/rrem/16.3/886> (Web of Science)

6. Starynska O., Spivak L., Osmanova A., Revutska O. Social Intelligence as a Factor of Socio-Psychological Adaptation of University Students with Special Educational Needs during Distance Learning due to the COVID-19. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*. 2023. Vol. 15 (1). P. 441–462.
<https://doi.org/10.18662/rrem/15.1/705> (Web of Science)

Статті у наукових фахових виданнях України (входять до переліку МОН України):

7. Старинська О. Психологічні особливості зв'язку соціального інтелекту з рефлексією в здобувачів вищої освіти. *Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки*. 2025. Вип. 26 (71). С. 90–98.
[https://doi.org/10.31392/UDU-ps.series12.2025.26\(71\).08](https://doi.org/10.31392/UDU-ps.series12.2025.26(71).08)

8. Старинська О. В. Зв'язок між соціальним інтелектом та емпатією українських здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами в умовах воєнного стану. *Наукові інновації та передові технології*. Вип. 5 (45). 2025. С. 2155–2162. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-5\(45\)-2155-2162](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-5(45)-2155-2162)

9. Старинська О. В. Соціальний інтелект і культурні ціннісні орієнтації здобувачів вищої освіти-білінгвів: особливості зв'язків. *Наукові інновації та передові технології*. Вип. 8 (36). 2024. С. 1678–1687.
[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8\(36\)-1678-1687](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8(36)-1678-1687)

10. Starynska O. V. Social Intelligence and National Identity of Higher Education Applicants-bilinguals: Features of Interconnections. *Перспективи та інновації науки*. 2024. Вип. 6 (40). С. 589–597. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-16\(34\)-589-597](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-16(34)-589-597)

11. Старинська О. В. Зв'язок між соціальним інтелектом і соціально-психологічною адаптацією здобувачів вищої освіти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Психологія*. 2023. Вип. 2. С. 49–53. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.2.9>

12. Старинська О. В. Локус контролю і мотивація до успіху як психологічні чинники розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами. *Інклюзія і суспільство*. 2023. Вип. 2. С. 79–86.
<https://doi.org/10.32782/2787-5137-2023-2-11>

13. Starynska O. V. Scientific Approaches to the Study of Psychological Essence of Social Intelligence: Historical Excursion. *Габітус*. 2023. Вип. 56. С. 55–59. <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2023.56.8>

14. Старинська О. В. Гендерні особливості соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами. *Наукові праці МАУП. Психологія*. 2023. Вип. 2 (58). С. 44–50.
<https://doi.org/10.32689/maup.psych.2023.2.7>

15. Старинська О. В. Зв'язки між компонентами соціального й емоційного інтелекту здобувачів вищої освіти. *Наукові праці МАУП*.

Психологія. 2023. Вип. 1 (57). С. 35–40.

<https://doi.org/10.32689/maup.psych.2023.1.6>

16. Starynska O. Relationship of Social Intelligence with Locus of Control and Motivation for Success of Higher Education Students. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Психологія*. 2023. Вип. 3. С. 126–130. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.3.25>

17. Старинська О. В. Проблема психологічної сутності понять «соціальний інтелект» та «емоційний інтелект»: науковий дискурс. *Наукові праці МАУП. Психологія*. 2022. Вип. 3 (56). С. 40–44. <https://doi.org/10.32689/maup.psych.2022.3.6>

18. Старинська О. В. Основні психологічні підходи до вивчення феномена «інтелект»: теоретичний науковий дискурс. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Психологія*. 2022. Вип. 4. С. 9–14. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.4.2>

19. Старинська О. В. Вікові особливості становлення соціального інтелекту особистості з порушенням інтелектуального розвитку. *Психологія та соціальна робота: наук. журнал*. Вип. 2 (54). 2021. С. 228–240. [https://doi.org/10.18524/2707-0409.2021.2\(54\).241398](https://doi.org/10.18524/2707-0409.2021.2(54).241398)

20. Старинська О. В., Співак Л. М. Особливості соціального інтелекту студентів закладів вищої освіти в період карантинних обмежень. *Психологічний часопис*. 2021. Вип. 7 (10). С. 7–16. <https://doi.org/10.31108/1.2021.7.10.1>

21. Старинська О. Особливості становлення соціального інтелекту особистості пізнього юнацького віку. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки: зб. наук. праць*. 2019. Вип. 8 (53). С. 5–14. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series12.2019.8\(53\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series12.2019.8(53).09)

22. Старинська О. В. Адаптація першокурсників в соціально-психологічному просторі ВНЗ. *Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. праць Ін-ту психології імені Г. С. Костюка АПН України*. 2010. Том XII. Вип. 7. С. 407–414.

Стаття у зарубіжному періодичному фаховому виданні іншої держави, що входить до Європейського Союзу:

23. Tsybuliak N., Hurenko O., Starynska O. Echoes of War: Inclusion of Students with War Trauma in Ukrainian Universities. *Acceptance Participation Solidarity. The Importance of the Interdisciplinary Approach*. 2024. P. 141–159.

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

24. Старинська О. В. Обґрунтування психологічних умов формування соціального інтелекту здобувачів вищої освіти. *Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку: матеріали VIII Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (23-24 квітня 2025 р. м. Запоріжжя): зб. тез. Запоріжжя : БДПУ, 2025. С. 207-208.*

25. Старинська О. В. Методичні основи експериментального дослідження розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти. *Методологія сучасних наукових досліджень: зб. наук. праць учасників Ювілейної XX Міжнародної наук.-практ. конф. (22-23 лютого 2024 р., м. Харків) / за ред. К. Юр'євої. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2024. С. 492–494. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11544515>*

26. Starynska O. V. Connection of Social Intelligence with Academic Success of Ukrainian Higher Education Applicants in Wartime. Педагогіка і психологія в структурі університетської освіти України: історія, сьогодення, інноватика : збірка матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф. (30 травня 2024 р., м. Херсон) / за заг. ред. Л. Пермінової. Івано-Франківськ : ХДУ, 2024. С. 80–81.

27. Старинська О. В. Психолого-педагогічні умови розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі. Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку: матеріали VII Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (24-25 квітня 2024 р. м. Запоріжжя): зб. тез. Запоріжжя : БДПУ, 2024. С. 259–261.

28. Старинська О., Співак Л. Психічне здоров'я університетських студентів із різним рівнем соціального інтелекту. Iššūkliai vadybos moksle ir studijose. Nr. 4. prof. habil. dr. Antano Seiliaus vardo mokslinės konferencijos „Iššūkliai vadybos moksle ir studijose“. Tezių ir straipsnių rinkinys. 4th prof. Scientific conference named after A. Seiliaus. Challenges of management science and studies. (November 17, 2023, Klaipėda). Klaipėda : Klaipėda University, 2024. С. 54–57.

29. Старинська О. В. Особливості соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами в період воєнного стану. Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти : зб. наук. праць до 220-ї річниці з дня заснування університету за матеріалами II Всеукраїнської наук.-практ. конф. (із міжнародною участю) (09-10 квітня 2024 р., м. Харків). Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2024. С. 176–177.

20. Старинська О. Зв'язок між соціальним інтелектом і академічною успішністю українських здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами. Становлення особистості в умовах сучасного розвитку суспільства: психолого-педагогічний, корекційно-реабілітаційний, соціальний і медичний аспекти: зб. наук. праць за матеріалами Всеукраїнської наук.-практ. конф. (24 травня 2024 р., м. Полтава) / за заг. ред. Н. Г. Пахомової, І. В. Баранець. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. С. 88–91.

31. Starynska O., Spivak L. Social intelligence and mental health of Ukrainian university students with special educational needs in wartime. Proceedings of the VI International Conference on European Dimensions of Sustainable Development (May 15-17, 2024, Kyiv). Kyiv: NUFT, 2024. P. 76.

32. Старинська О. В. Психологічні чинники розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами. Інтеграція науки і практики в умовах модернізації спеціальної освіти України : збірка матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф. (23-24 березня 2023 р., м. Івано-Франківськ) / за заг. ред. С. Д. Яковлевої, Н. В. Кабельнікової. Івано-Франківськ, 2023. С. 220–223.

33. Старинська О. В. Інноваційні психологічні технології розвитку соціального інтелекту здобувачів освіти із особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі. Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти : зб. наук. праць за матеріалами Всеукраїнської наук.-практ. конф. (21 лютого 2023 р., м. Харків) / за заг. ред. Ю. Д. Бойчука. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2023. С. 231–235.

34. Старинська О. В. Основні принципи розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі. Інклюзивна освіта : ідея, стратегія, результат : матеріали III Всеукраїнської міждисциплінарної наук.-практ. конф. з міжнародною участю (23-24 квітня 2023 р., м. Тернопіль, онлайн) / Упоряд. З. І. Удич, І. М. Шульга. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. С. 278–280.

35. Старинська О. В. Психологічні механізми розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами. Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму: матеріали VII Міжнародної наук.-практ. конф. (19-20 травня 2023 р., м. Кам'янець-Подільський). Кам'янець-Подільський : Навч.-реабіліт.-й ЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», 2023. С. 266–267.

36. Старинська О. В., Ревуцька О. В., Линдіна Є. Ю., Заводько В. В. Європейський досвід підготовки фахівців для роботи в умовах інклюзії. Соціальні та культурні Європейські студії : соціальні інновації для України: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (26 квітня 2023 р., м. Київ). Київ, 2023. С. 186–192.

37. Старинська О. В., Кривунь О. В., Заводько В. В. Інклюзія в тимчасово переміщеному закладі освіти: соціально-психологічний аспект : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. «Освіта та наука крізь виклики сьогодення» (17-19 травня 2023 року, м. Запоріжжя, онлайн). Вип. № 1(53). Запоріжжя, 2023. https://www.zoippo.zp.ua/pages/publications/el_gurnal/el_gurnal.html

38. Старинська О. Розвиток соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами як важливе завдання інклюзивної освіти в Україні. Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти : матеріали V Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конф. (25-26 жовтня 2023 р., м. Запоріжжя); укладач Петровська К. В. Запоріжжя : БДПУ, 2023. С. 120–124.

39. Ревуцька О. В., Старинська О. В., Малуєва Т. В., Пузина А. О. Світові та європейські практики роботи асистента вчителя в інклюзивному освітньому просторі. Proceedings of the XI International Scientific and Practical Conference "Methodological and attitudinal principles of classical science" (March 13–14, 2023. Stockholm, Sweden by the "InterSci". P. 21–26.

40. Линдіна Є. Ю., Старинська О. В., Ревуцька О. В., Лисенко Л. М. Світові практики та ресурси в галузі інклюзивної освіти. Proceedings of the International Conference "Recent Advances in Science" (May 3-4, 2023, Prague, Czech Republic). LIU. 2023. P. 20–28.

41. Старинська О. В. Зв'язок соціального інтелекту та ІК-компетентності в здобувачів фахової передвищої й вищої освіти з особливими освітніми потребами впродовж дистанційного навчання під час воєнного стану. Корекційно-реабілітаційна діяльність : стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали VIII Міжнародної наук.-практ. конф. (23 листопада 2022 р., м. Суми). Суми : В-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. С. 77–81.

42. Старинська О. В., Кривунь О. В. Особливості побудови соціальної взаємодії дітьми молодшого шкільного віку з порушеннями інтелектуального розвитку. International scientific conference "Innovative projects and programs on

psychology, pedagogy and education": conference proceedings (December 10-11, 2021, Riga). Latvia: "Baltija Publishing", 2021. P. 208–212. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-173-2-57>

43. Старинська О. В., Співак Л. М. Соціальний інтелект студентів із особливими освітніми потребами в пандемічний період. Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики: тези доповідей XXI Міжнародної наук.-практ. конф. (24-25 листопада 2021 р., м. Київ). Част. 2. Київ: Університет Україна, 2021. С. 135–138.

44. Старинська О. В. Соціальний інтелект як інтегративний фактор організації інклюзивного освітнього середовища. Сучасні тенденції та концептуальні шляхи розвитку освіти і педагогіки: матеріали I Міжнародної наук.-практ. інтернет-конференції (м. Київ, 27 листопада 2020 р.). Київ, 2020. С. 155–163.

Публікації, в яких додатково розкрито матеріали дисертації:

45. Starynska O., Spivak L., Melnyk Zh. Mental health and social intelligence of students with special educational needs of Ukrainian higher education institutions. *Digital transformation of society: theoretical and applied approaches: Monograph*. Katowice: Publishing House of University of Technology, 2021. P. 35–42.

46. Старинська О. Соціальний інтелект як складова soft skills здобувачів вищої освіти. *Професійна компетентність фахівців дошкільної освіти: сучасні вектори формування: монографія* за ред. І. Г. Улюкаєвої. Харків: Вид-во Іванченка І. С., 2021. С. 277–288.

47. Lyndina E., Revutska O., Starynska O. Historical and methodological aspect of correctional work with children with disabilities of intellectual development. *Erbe der europäischen wissenschaft: erziehung und pädagogik, psychologie und soziologie: monografische. Reihe «Europäische Wissenschaft» Buch 2, Teil 6*. Karlsruhe, Germany: 2020. P. 71–88.

Особистий внесок здобувачки. Дисертаційна робота є самостійним завершеним науковим дослідженням. Наукові положення й факти, одержані в результаті дослідження, є самостійним внеском авторки у вивчення проблематики розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти. В статті «Особливості соціального інтелекту студентів закладів вищої освіти в період карантинних обмежень», що написана у співавторстві з Л. М. Співак, авторці дисертації належать результати емпіричного дослідження соціального інтелекту здобувачів вищої освіти до і в період карантинних обмежень. В статті "Social Intelligence as a Factor of Socio-Psychological Adaptation of University Students with Special Educational Needs during Distance Learning due to the COVID-19", що написана у співавторстві з Л. Співак, А. Османовою і О. Ревуцькою, авторці дисертації належить частина результатів емпіричного дослідження соціального інтелекту та соціально-психологічної адаптації здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами. В статті "Language in Professional Communication and National Identity of Ukrainian Civil Servants-Bilinguals", що написана у співавторстві з Г. Улуновою і Л. Співак, авторці дисертації належить третя частина результатів емпіричного дослідження мови професійного спілкування і національної ідентичності українських державних службовців-білінгвів. В статті "Forms of Address Used by Ukrainian Bilingual Civil Servants in Professional Communication", що написана у співавторстві з Г. Улуновою,

Л. Співак і С. Ніколаєнком, авторці дисертації належить четверта частина результатів емпіричного дослідження форм культурних звертань у професійному спілкуванні в зв'язку з національною ідентичністю українських державних службовців-білінгвів. У статті "Echoes of War: Inclusion of Students with War Trauma in Ukrainian Universities", що написана у співавторстві з Н. Цибуляк і О. Гуренко, авторці дисертації належить частина результатів емпіричного дослідження впливу травматизуючих факторів на студентів українських університетів в умовах війни.

В розділі монографії "Historical and methodological aspect of correctional work with children with disabilities of intellectual development", що написаний у співавторстві з Є. Линдіною і О. Ревуцькою, авторці дисертації належить аналіз організації та змісту обстеження дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. В розділі монографії "Mental health and social intelligence of students with special educational needs of Ukrainian higher education institutions", що написаний у співавторстві з Л. Співак і Ж. Мельник, авторці дисертації належать результати емпіричного дослідження соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами. В розділі монографії «Розвиток соціального та емоційного інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі», що написаний у співавторстві з Л. Співак і О. Ревуцькою, авторці дисертації належать результати емпіричного дослідження соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

У публікації «Особливості побудови соціальної взаємодії дітьми молодшого шкільного віку з порушеннями інтелектуального розвитку» в збірнику матеріалів конференції, що написана у співавторстві з О. Кривунь, авторці дисертації належить частина емпіричного дослідження навичок соціальної взаємодії у дітей з особливими освітніми потребами. У публікації «Соціальний інтелект студентів із особливими освітніми потребами в пандемічний період» в збірнику матеріалів конференції, що написана у співавторстві з Л. М. Співак, авторці дисертації належать результати емпіричного дослідження соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами. У публікації «Світові та європейські практики роботи асистента вчителя в інклюзивному освітньому просторі» в збірнику матеріалів конференції, що написана у співавторстві з О. В. Ревуцькою, Т. В. Малуєвою та А. О. Пузиною, авторці дисертації належить аналіз інноваційних підходів у навчанні дітей з особливими потребами в країнах Європи. У публікації «Європейський досвід підготовки фахівців для роботи в умовах інклюзії» в збірнику матеріалів конференції, що написана у співавторстві з О. В. Ревуцькою, Є. Ю. Линдіною і В. В. Заводько, авторці дисертації належить порівняльний аналіз особливостей підготовки фахівців до роботи в умовах інклюзії. У публікації «Світові практики та ресурси в галузі інклюзивної освіти» в збірнику матеріалів конференції, що написана у співавторстві з Є. Ю. Линдіною, О. В. Ревуцькою і Л. М. Лисенко, авторці дисертації належить аналіз узагальненого досвіду інших держав щодо розуміння інклюзивного навчання. У публікації «Інклюзія в тимчасово переміщеному закладі освіти: соціально-психологічний аспект» в збірнику матеріалів конференції, що написана у співавторстві з О. В. Кривунь і В. В. Заводько, авторці дисертації

належить частина дослідження психологічних проблем, з якими можуть стикатися учні з особливими освітніми потребами в контексті дистанційної освіти в переміщених закладах освіти. У публікації «Психічне здоров'я університетських студентів із різним рівнем соціального інтелекту» в збірнику матеріалів конференції, що написана у співавторстві з Л. Співак, авторці дисертації належать результати емпіричного дослідження соціального інтелекту здобувачів вищої освіти. У публікації "Social intelligence and mental health of Ukrainian university students with special educational needs in wartime" в збірнику матеріалів конференції, що написана у співавторстві з Л. Співак, авторці дисертації належать результати емпіричного дослідження соціального інтелекту здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

Всі результати дисертаційного дослідження є самостійним внеском авторки у вирішення проблеми розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти. В дисертації не використовувалися ідей співавторів опублікованих наукових праць.

Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертація виконана фаховою українською мовою. Текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури. Матеріали дисертаційного дослідження викладено в логічній послідовності, доступній для сприйняття.

Відповідність принципам академічної доброчесності. Дисертаційна робота на тему «Психологічні основи розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти» (спеціальність 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія) відповідає принципам академічної доброчесності. Використані у докторській дисертації, наукових публікаціях, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, наукові тексти, ідеї, розробки, наукові результати й матеріали інших авторів супроводжуються посиланням на авторів та/або на джерело опублікування.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту. Дисертаційне дослідження на тему «Психологічні основи розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти» повністю відповідає спеціальності 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія.

ВИСНОВОК

Дисертація СТАРИНСЬКОЇ Олени Віталіївни «Психологічні основи розвитку соціального інтелекту здобувачів вищої освіти» є завершеним науково-дослідним дослідженням. Отримані результати є новими та оригінальними, мають науково-теоретичну та практичну цінність. Зміст дисертації відповідає визначеній меті; поставлені здобувачкою наукові завдання вирішені повністю; мети дослідження досягнуто. Основні положення дисертації, задекларовані здобувачкою, містять наукову новизну. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам. Наукові положення, висновки та підходи повністю обґрунтовані та аргументовані, містять наукову новизну та отримали необхідну наукову апробацію на наукових конференціях. У публікаціях здобувачки повністю відображені усі положення дисертації.

Важнейшим условием успешного выполнения работ по реализации мероприятий, предусмотренных в Плане, является обеспечение необходимого уровня финансирования. В целях обеспечения финансирования мероприятий, предусмотренных в Плане, необходимо обеспечить своевременное и полное исполнение обязательств по оплате налогов, сборов, взносов, платежей, а также по оплате труда работников, оплате поставщиков и подрядчиков. В целях обеспечения финансирования мероприятий, предусмотренных в Плане, необходимо обеспечить своевременное и полное исполнение обязательств по оплате налогов, сборов, взносов, платежей, а также по оплате труда работников, оплате поставщиков и подрядчиков.

В целях обеспечения финансирования мероприятий, предусмотренных в Плане, необходимо обеспечить своевременное и полное исполнение обязательств по оплате налогов, сборов, взносов, платежей, а также по оплате труда работников, оплате поставщиков и подрядчиков.

В целях обеспечения финансирования мероприятий, предусмотренных в Плане, необходимо обеспечить своевременное и полное исполнение обязательств по оплате налогов, сборов, взносов, платежей, а также по оплате труда работников, оплате поставщиков и подрядчиков.

Подпись:

Директор ООО «Специализация»
Иванов Иван Иванович
подпись: Иван Иванович

 Иван Иванович

Подпись:

Директор ООО «Специализация»
Петров Петр Петрович
подпись: Петр Петрович

 Петр Петрович

Подпись:

Директор ООО «Специализация»
Сидоров Сидор Сидорович
подпись: Сидор Сидорович

 Сидор Сидорович

